

31. maj

Politisk Økonomisk beretning 2016 - holdbarheds- og vækstplan.

(Naalakkersuisoq for Finansier og Råstoffer)

Vedr. Politisk Økonomisk beretning for 2016 skal vi indledningsvis bemærke, at der ikke skal herske tvivl om, at vi bør sætte endnu mere gang i udviklingen af det erhvervsmæssige- og økonomiske område, da det er nøglen til en lysere fremtid. De samfundsmæssige indtægter vi oppebærer fra fiskeriet, er ikke alene nok til, at kunne bære den samfundsmæssige udvikling, hvorfor det er særdeles vigtigt, at skabe de bedst mulige rammebetingelser for råstofområdet, turismeområdet, samt andre erhvervsmæssige områder, der kan være medvirkende til, at bane vejen for en øget selvforsyning. Endvidere skal vi sætte alt ind på, at forbedre og udvikle uddannelsesområdet.

Vi er nu i gang med at skabe fundamentet for en øget selvstændighed og i kølvandet heraf, bliver der endnu flere områder, vi selv skal betale for, hvorfor vi får brug for alle, der kan arbejde, samtidig med, at vi må anstrenge os endnu mere end før, for til stadighed, at kunne opnå de bedste resultater.

Vi er nu på vej ind i en periode, hvor konjunkturudviklingen vender til det bedre, hvilket blandt andet skyldes, at fiskeriet nu virker som en løftestang for den positive vending fordi, at der ikke længere hele tiden stoppes for indhandlingen og produktionen, samtidig med, at verdensmarkedspriserne på fisk er inde i en god periode, hvilket har været med til, at skubbe til skatte- og gældsposterne og viser sig som rigtig gode resultater på 2015 regnskabet. Nævnes i denne forbindelse skal det, at de levende ressourcer fortsat kan klare en bæredygtig udvikling til trods for, at vi har en mere flydende indhandling og produktion af fisk, og der er ingen grund til, at sætte farten ned her – ikke mindst med tanke på torskefiskeriet.

Når det er sagt, skal der dog ikke herske tvivl om, at tiden efter Siumuts mening er inde til, at vi bør overveje, at diskutere indførelse af mindstepriser; ikke mindst bør vi være opmærksom på, at der kan

skabes bedre og øget konkurrence på indhandlingssiden, som en klar mulighed for, at forbedre indhandlingspriserne, hvilket vi godt vil bede om, at man er mere opmærksom på, fordi, at det nettoprovenue, der eventuelt vil opstå i denne forbindelse, vil være kærkomment for fiskerne, der trænger til, at kunne investere i deres egen udviklingspotentiale.

Antallet af officielt tilmeldt ledige på arbejdsmarkedet er faldende, hvilket de senere år har medført øgede skatteindtægter, så sagt på en anden måde; når de grundlæggende forudsætninger for erhvervsudviklingen ordnes - helt ned til forudsætningsgrundlaget - så vil det smitte af på den økonomiske udvikling, hvilket vi nu ser på landskasseregnskabet for 2015, og vi bør have lært den nødvendige lektie heraf. På denne baggrund er det derfor også vigtigt, at vi vil opfordre til, at gøre en mere helhedsorienteret indsats for, at få fiskeriloven gjort færdig uden yderligere forsinkelser.

Vi har bemærket, at turismen nu er i fremgang - denne udvikling skal fortsætte hvilket vil ske ved, at øge de muligheder, der forefindes og udvikle disse. I forbindelse med de forskellige reformarbejder, herunder forlængelsen af landingsbanerne i Ilulissat og Nuuk, samt påbegyndelsen af anlæggelsen af landingsbane i Qaqortoq, der snart indledes, hvilket så følges op af anlæg af landingsbaner i Tasiilaq og Ittoqqortoormiut. Vi vil i den forbindelse gerne opfordre til, at man opstarter disse anlægsarbejder uden forsinkelser, ikke mindst fordi, at disse anlægsarbejder åbner døren op for bedre økonomiske muligheder, hvilket er tiltrængt og skal gennemføres. I den samlede vurdering her, skal man samtidig intenst arbejde for, at udefrakommende investorer skal være med, således, at de hårdt tiltrængte økonomiske midler til anlægsinvesteringer og udvikling af de områder, vi ønsker at gøre noget ved - kan realiseres.

Det kan ses, at landbrugserhvervet og kvæghold som sådan har haft det hårdt i flere år, samtidig bliver der efterhånden færre fåreholdere, hvorfor vi fra Siumut helt klart mener, at kvæghold skal videreudvikles og, at der må iværksættes de nødvendige foranstaltninger i denne forbindelse.

I den sidste tid er det værd at bemærke, at RAL har gjort mærkbare fremskridt og nu reorganiseres, hvorfor vi ikke vil undgå, at give ros hertil og opfordre til, at der bliver bakket op omkring de foretagne initiativer, samtidig med, at vi håber de spændende skridt, der er foretaget, kommer de næringsdrivende og private til gode.

Man kan påregne, at de foretagne forbedringer vil komme handelslivet til gode, ligesom vi håber, at andre vil tage ved lære af det svendestykke, der er foretaget. Da man ligeledes må forvente, at der i kølvandet heraf vil åbnes nye døre til, at kunne skabe nye finansielle muligheder, håber vi, at man vil deltage i denne positive udvikling.

Med henblik på landets samlede udviklingspotentiale, kommer vi ikke udenom udvikling af telekommunikationsområdet, ikke mindst er privatiseringen af Teles serviceområder helt i orden, hvilket dog ikke behøver at betyde, at det kun er de billige områder, der skal udbydes, men tværtimod, at det er muligheden for, at denne service kan billiggøres, der skal banes vej for. Teleprivatiseringen skal ikke ske for enhver pris, *idet Vort Land er èt land og folket løfter i flok og bærer de samlede byrder i fællesskab*, hvilket betyder, at vi ikke ønsker, at det er de områder, der ikke kan skabe konkurrence, der skal betale konkurrencefordelene og under ingen omstændigheder må det ské, at bygde- og yderdistrikterne alene skal betale for gildet.

Man er netop gået i gang med de store samfundsreformer, hvorfor, at Siumut vil opfordre til, at skatte- og boligreformern påbegyndes og, at man seriøst går i gang, ikke mindst, at må man holde sig for øje, at alle der kan arbejde, skal have tilbud herom, hvilket er særdeles vigtigt, at vi arbejder henimod, samtidig med, at det er Siumuts overbevisning, at de folk, der allerede har klædt sig uddannelsesmæssigt på, skal bruges og udnyttes på forsvarlig vis og, at der skal skabes de nødvendige rammer herfor.

Indenfor det administrative apparat, er der i dag et krav om, at man skal have arbejdsmæssig erfaring allerede inden man ansættes, samtidig med, at langt størstedelen af vore brugere og kunder af det administrative apparat, er enstrenget grønlandsksprogede, hvorfor det er på tide, at det skal kræves, at det grønlandske sprog er grundlaget for de vurderinger, der skal foretages for de krav der skal stilles til rekruttering af personale i det administrative apparat, hvorved vi vil komme udover, at man konstant fravælger grønlandsksprogede til stillingerne, og iøvrigt er det vel således, at den erfaring der i dag på forhånd kræves, det er noget man opnår ved, at arbejde indenfor det administrative apparat, hvorfor vi må udvise mere mod i den forbindelse.

Det er almenkendt, at arbejdstyrken vil falde, hvorfor at vi får hårdt brug for de mennesker, der allerede har deltaget i kompetenceudvikling på forskellige måder, og det derfor også er på tide, at det bliver et krav overfor alle virksomheder, at man benytter sig af disse.

En vore store udfordringer er, at de unge, der forlader folkeskolen, for manges vedkommende ikke kommer videre og mange blive ledige, derfor er det helt naturligt, at vi som samfund sætter krav op om, at man bliver færdigtuddannet i såvel folkeskolen som på uddannelsesinstitutionerne, hvorved det bliver lettere, at bane vejen for en øget velfærd. Det er her vigtigt, at lærerne og forældrene arbejder tæt sammen omkring, at nå dette mål i fællesskab.

Vi er for alvor på vejen henimod en selvstændig stat, hvorfor vi skal sætte de nødvendige krav - uagtet hvor stor en udfordring, det end bliver – så skal vi igennem den nødvendige proces, selvfølgelig skal vi styrke børnene i folkeskolen, men vi må også huske, at vi sætter niveauet mere realistisk for eksempel ved, at arbejde henimod som eksempel, at kunne sammenligne os mere med vore Inuit stammefrænder og sætte vore udviklings milepæle derefter.

Ledigheden er faldende, hvilket vi kun må glæde os over, samtidig er der stadig udfordringer, vi skal have overvundet, fordi vores samfundsstruktur og samfundsindretning fordrer, at de mennesker der bor i de mindre og mere afsides steder, må forlade deres hjemlige omgivelser og flytte - sagt med andre ord så har etableringen af de fire storkommuner, medført en mere koncentreret centralisering, hvorefter der ikke længere er arbejde at få, der hvor folk ellers bor, ligesom vi heller ikke bare fortsat kan lade som om ingenting, omkring det der er sket omkring den voldsomme serviceforringelse, der er forårsaget af kommunalreformen. Her tænkes især på bygderne og i hvor høj grad der trænger til, at få gjort noget ved situationen omkring serviceforringelsen, samtidig med, at man ikke formår, at bemande serviceenhederne og se nu hvordan fjernstyringen påvirker ledelses- og beslutningsprocesserne, hvor det ikke bare tager rigtig lang tid, at servicere folk ordentligt, men hvor denne service samtidig forringes. Dette ses især på det sociale område, hvor personalet ikke har de nødvendige kræfter og hvor det er brugerne, der må betale prisen.

Det haster med at få målfastsat, at man får etableret en slags mere ensartet servicegaranti, der er uafhængig af hvor du nu bor i landet, hvorved man på denne måde bedre vil kunne udnytte de

uddannede, og få mere glæde af de der har kræfter til, at arbejde for samfundet hvis arbejdskraft man derved vil kunne udnytte fuldt ud.

Der er kommunalpolitikere, der selv mener, at det går godt, ja, selve ledelsen går da fint i det centrale apparat i kommunen, men virkeligheden er en helt anden fordi, at den stramme økonomi tvinger kommunerne ud i løsninger, der går udover for eksempel børnenes undervisning i den grad, at nogle klasser har måttet slås sammen, alene af den grund at der skal spares og for at den økonomiske tilpasning skal ske i praksis, men også fordi, der faktisk er et kontant krav om, at kommunerne skal overholde de kommunale vedtægter og udvise ansvarlighed i deres styring af økonomien og den daglige drift, som foregår efter styrelseslovens paragraffer. Det er således den almene borgerservice, der er ramt i dette tilfælde.

Hvis der skal udvises bedre økonomiske resultater ude i kommunerne, så skal såvel rationaliseringen som udviklingsarbejdet ikke nødvendigvis blot bestå i, at vende tilbage til de gamle statslige tiders autoritære styreform. Vi må udvise mere mod og vi må blive bedre til, at kunne gennemskue og vurdere den aktuelle situation. Kommunerne er etableret for, at betjene borgerne. Siumut mener her, at vi bør arbejde for, at den kommunale organisering grundlæggende må genvurderes, hvorunder vi seriøst mener, at vi må betænke, at det, at vi kun har fire kommuner må revurderes. Vi opfordrer derfor Naalakkersuisut til, at betænke, om der hurtigere skal iværksættes en ny betænkning, med henblik på alle kommuner og alle beboede steder.

Indenfor den nærmeste fremtid må vi få mindsket dobbeltadministrationen, således, at de ansvarsområder der ligger i Selvstyrets centraladministration og venter på, at blive decentraliseret ud til kommunerne, skal iværksættes uden at blive ved, at forhale denne proces og vi opfordrer til, at denne proces iværksættes i den nærmeste fremtid.

Hvis man kigger servicekvaliteten lidt nærmere efter i sømmene, så er det desværre et uomgæligt faktum, at dagligdagens praksis viser, at der er stor utilfredshed blandt brugerne, hvorfor vi mener, at der bør etableres særlige projekter til, at imødegå denne utilfredshed og få undersøgt dette. Det er ikke fordi de mål der er udstukket i Naalakkersuisut regie er utilfredstillende, men vi opfordrer til, at det er vigtigt, at få undersøgt om den servicekvalitet der udføres, er tilfredsstillende og

passende, ikke mindst fordi vi allerede ved, at der på landsplan mangler medarbejdere indenfor sundhedsvæsenet.

Det er af særdeles stor vigtighed, at Selvstyrets virksomheder hvor Naalakkersuisut styrer den daglige drift, at man får vurderet besparelserne mere grundigt og får styr på dem, idet der på visse virksomheder rent faktisk mangler flere penge til driften samtidig med, at der andre steder bliver brugt alt for mange penge og der derfor er et reelt behov for, at iværksætte besparelser, hvilket i sidste ende ville kunne medføre, at pengene bliver brugt ud fra et rimeligt og betimeligt behov således, at pengene kommer til at arbejde til gavn for dem, der har brug for det.

Den positive økonomiske udvikling der allerede er iværksat af Naalakkersuisut, og som der stadig arbejdes på, må godt intensiveres endnu mere efter Siumuts mening, herunder er det især vigtigt, at kræve, at de anlægsmidler, der er afsat, gerne skal afvikles i de år, som der er angivet som bevillingsår, hvorfor vi vil opfordre Naalakkersuisut til, at iværksætte en skarpere styring af anlægsmidlerne, idet man efter vores bedste overbevisning vil opnå de bedst mulige resultater ved at iværksætte så mange anlægsbevillinger som muligt. Der skal iværksættes en mere autoritær ledelse eller styring med henblik på, at få effektueret anlægsmidlerne i det finansår, som de er bevilget til, hvilket vil betyde, at når de penge, der nu engang er afsat til det pågældende år begynder, at arbejde, så vil det betyde, at der sker en større spredning af anlægsmidlerne, hvilket således vil medføre, at der går gang i store byggerier ude på kysten. Siumut vil derfor kræve, at Anlægs- og Renoveringsfonden hurtigst muligt skal revunderes, samtidig med, at vi vil opfordre til, at man hurtigst muligt får gjort noget ved de forhindringer der er i dag.

Vi vil samtidig gerne opfordre til, at den overtagelse af statslige områder, som allerede er indbygget i Selvstyreloven og som vi endnu ikke har overtaget, skal vurderes og blive gjort op, samtidig med, at man får opgjort en prioriteret liste over hvilke områder, der egner sig bedre til en hurtigere overtagelse og som derfor umiddelbart kan iværksættes, hvilket vi på det foreliggende grundlag derfor gerne vil opfordre Naalakkersuisut til, at arbejde mere seriøst og alvorligt med, samt, at man medtager de økonomiske konsekvenser, som dette vil medføre.

Den politisk økonomiske beretning for 2016, peger på en lang række hensigter og ting og områder som bør belyses nærmere, og selv om de forskellige visioner og mål kunne ligge langt ude i fremtiden, så vil et godt samarbejde under alle omstændigheder være forudsætningen for, at de opstillede mål kan indfries og vejen dertil kan ryddes og gøres mere klar.

Med disse bemærkninger fra Siumut, skal vi hermed tage den politisk økonomiske beretning til efterretning.

Jens Immanuelson, Siumut